

Oponentský posudek na bakalářskou práci

Sonja Lišková: Správní vývoj obce Černice v období první Československé republiky a v počáteční fázi okupace. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Katedra PVH a archivního studia, Praha 2016, 109 s. a 15 s. obrazových příloh.

Leží přede mnou bakalářská práce Sonji Liškové o správním vývoji příměstské obce Černice v období první republiky do roku 1942. Tehdy (od 1. května) byly spojeny s Plzní nejen Černice, ale i další obce: Bolevec, Božkov, Bukovec, Černice, Koterov, Újezd a zbytkové teritorium Litic. Udělením zvláštního statutu na základě vládního nařízení č. 142/1942 Sb. získala Plzeň a k ní připojené obce vyšší postavení, když převzala přenesené kompetence státu, resp. politického okresu a v hierarchii se stal jeho bezprostředně nadřízenou instancí Zemský úřad v Praze. O ně usilovala již dříve, avšak stalo se skutečností paradoxně v období pro český národ nepříznivém.

S. Lišková si tedy zvolila téma nelehké (při volbě byla rozhodující skutečnost, že v Černicích žije) i veskrze neprobádané (kniha emeritního městského archiváře PhDr. Miloslava Bělohávkova „Plzeňská předměstí“ přináší jen stručný přehled historie a vývoje nejen Černic). Pokud je mi známo, v rámci studijního oboru Veřejná správa a spisová služba jde o první kvalifikační práci z oboru dějin správy. S. Lišková se během zpracování své bakalářské práce musela vyrovnat nejen s praktickou aplikací postupů i metod historické práce a pomocných věd historických (např. novověké diplomatiky), aniž s nimi byla důkladněji obeznámena v rámci svého studia. Je třeba podotknout, že se *genius loci* stává S. Liškové velmi blízkým, což se v celém textu pozitivně odráží. Hned úvodem deklaruje ideální cíl své práce v intencích známé Cicerovy sentence *Historia magistra vitae* (s. 9: „Analýza historických kroků by měla přispět k vyhodnocení zkušeností, ke snaze neopakovat chyby a směřovat vývoj společnosti tak, abychom zajistili sobě i budoucím generacím důstojné místo k životu.“).

Správní, respektive samosprávný vývoj Černic (ale i dalších plzeňských vsí) nebyl dosud zkoumán (výjimku tvoří studie Marie Malivánkové Waskové, která se však Černic dotýká jako součásti plzeňského dominia v období předcházejícím a ve zcela odlišném postavení). Výklad je postaven zejména na zevrubné heuristice, kombinaci a interpretaci dochovaných archivních pramenů v Archivu města Plzně i na Úřadu městského obvodu Plzeň 8–Černice (díky upozornění S. Liškové se je, doufejme, podaří získat do archivní péče a díky tomu už do finálního textu o spolkovém životě v nově vydaných Dějinách města Plzně 2 byla doplněna zpráva o založení Občanské besedy v Černicích, první tohoto typu v příměstské lokalitě). Dokonce získala ke studiu pamětní knihu přímo u TJ Sokol. Tyto i všechny vytěžené primární prameny (zejména archivní fondy Archiv obce Černice a Okresní úřad Plzeň) a literaturu popisuje v úvodní kapitole. Je třeba s povděkem kvitovat zařazení místních událostí do celozemského kontextu na základě obecnější literatury (zejména Jiřího Šouši jr., Milana Hlavačky, Karla Schelleho a dalších). Kromě jádra práce o správě Černic v uvedeném období shledávám velmi zajímavá i „vedlejší“ vlastivědná témata, která chronologicky popisují nejstarší historii obce a její správní vývoj do roku 1918, demografický rozvoj, sociální postavení obyvatel, náboženský a spolkový život, ale i rozvoj školství, elektrifikaci a další aspekty života v obci, včetně nelehkého období první světové války. Uváděná fakta vycházejí z kombinace všech dostupných zdrojů, přitom jsou citlivě interpretována a logicky řazena do kapitol i podkapitol. V dostatečném rozsahu tvoří vyvážený rámec k hlavnímu tématu. V budoucnu by bylo velmi užitečné je širěji rozvést v samostatných studiích.

Text je psán srozumitelně a svižným stylistickým slohem. Při jeho čtení jsem se dozvídala mnoho zajímavého, kupř. o rozsáhlém (a dnes už zaniklém) černickém rybníčním hospodářství nebo cihelnách. Císařskou návštěvu 31. srpna 1885 a na ni navazující vojenské

manévry v okolí Černic (s. 19) nezmiňují často užívané Dějiny Plzně v datech od prvních stop osídlení až po současnost (Nakladatelství lidové noviny, Praha 2004, s. 149) i jiná literatura, nepopisují je Plzeňské listy (obšírně referují o plzeňských událostech), ale zprávu o nich S. Lišková našla v obecní kronice a v Národních listech (viz pozn. 36). Zcela nové pro mne byly informace o padělatelích peněz v Černicích, i když šlo jen o pětikoruny (s. 20), ale také o dvou přednáškách tajemníka Městského historického muzea a správce městského archivu PhDr. Fridolína Macháčka v Černicích v roce 1928 a 1936, které jsou dalším střípkem do mozaiky jeho neúnavné přednáškové činnosti na venkově (s. 96, pozn. 360).

Jádro textu S. Liškové spočívá v mapování činnosti obecní samosprávy v Černicích (volebních výsledků, frekvenci a průběhu schůzí, ale též popisu vnějších diplomatických znaků zápisů ze schůzí) a jejího hospodaření (rostoucího zadlužení, opožděného překládání vyúčtování či chudinských záležitostí) od prvního doloženého zápisu ze zasedání obecního výboru v roce 1879, zejména po prvních svobodných komunálních volbách v červnu 1919. Mikrohistorický pohled přináší konkrétní jména činovníků, ale též jejich neshody (doložené vhodně zvolenými citacemi ze zápisů schůzí), které v polovině roku 1934 vyvrcholily rozpuštěním obecního zastupitelstva, ustanovením vládního komisaře a vypsáním nových předčasných voleb v prosinci 1934 (s. 37–38, dále s. 40 an.).

Celou práci doplňují standardní, avšak dobře zpracované doplňky, a to poznámkový aparát i seznam zkratk, pramenů a literatury, 14 tabulek a 15 ilustrativních obrazových příloh.

Protože „žádné dílo není dokonalé“ naleznou se v práci některé marginální nedostatky (vzhledem k celkovému zpracování i šíři tématu), které byly pravděpodobně přehlédnuty, jak se obvykle stává, ještě při konečné redakci textu. Je kapitola 1.2 na s. 14 ukončená (text končí neúplnou větou)? Lze si všimnout drobných překlepů, jazykových nebo stylistických neobratností (např. střídání více časů, opakování sloves v krátkých úsecích textu): na s. 15 v pozn. 13, s. 23, s. 37, s. 38 v pozn. 109, s. 41 (jméno starosty a vládního komisaře Josefa Lodra srov. v tabulce 8 na s. 39), s. 46 (popisek k tabulce 9: u citace protokolu z 6. 1. 1933 doplnit „strany 17–20“), s. 54, s. 55 v pozn. 183 mohla být reflektována i novější literatura s porovnáním údajů o celkovém počtu obyvatel Plzně v roce 1900 a 1921 (Dějiny Plzně v datech, Praha 2004, Textové přílohy /nečíslováno/, Retrospektivní přehled počtu domů a obyvatel v Plzni a v obcích, které se staly do roku 2003 částmi města; dále Historický atlas města Plzně, Plzeň - Praha 2009, s. 21), s. 63 v pozn. 214 (poznámku o „vždy věrné katolické Plzni“ bych doplnila upozorněním na studii M. Bělohávkova, Antihusitská tradice v Plzni a boj proti ní /Nový svátek/ in: *Husitský Tábor* 4, s. 197–202), s. 82 v pozn. 291 a 292 (reflexe proměn názvů příměstských občanských besed na občanskohospodářské s rozšířením činnosti na praktickou zemědělskou osvětu a výpomoc viz Dějiny města Plzně 2, s. 307, kapitola J. Janečkové), s. 86 v pozn. 309 (oprava citace Stanislav Bárta, Pekar Vasil Silvestr, Berufsfeuerwehr der Stadt Pilsen/Plzeň 1869, in: Entstehung und Entwicklung der Berufsfeuerwehren, in (ed.) Adolf Schinnerl, Internationale Arbeitsgemeinschaft für Feuerwehr- und Brandschutzgeschichte im CTIF, Arnheim 2012, s. 475–479), s. 87 v pozn. 312 (citaci webové adresy www.mvcr.cz/ hasiči ČR bych zpřesnila odkazem <http://www.hzscr.cz/clanek/historicka-expozice-ve-zbirohu-historie-profesionalni-pozarni-ochrany-v-ceskych-zemich.aspx> a text „Historie profesionální požární ochrany v českých zemích“) a na s. 92–93 v pozn. 347 (doplnění práce Jiřího Jelena, Odbojová organizace 2. lehká divize a ilegální protinacistický tisk z jejího okruhu /1945/, Západočeský historický sborník 2, Plzeň 1996, s. 231–284). Na s. 93 se objevuje název hornolužického města Budyšina ve starší podobě Budišín. Celý tento výčet doporučených korektur textu se mi zdá malicherný v kontextu k závěrečnému zhodnocení.

Po dílčích úpravách by mohla být práce publikována (např. ve sborníku *Minulostí západočeského kraje*), neboť přináší mnoho nového k dosud neprobádanému tématu a v širším kontextu doplňuje dějiny města Plzně v daném období. V samotném závěru práce (s. 97–99) jsou přehledně shrnuty souvislosti a výrazné vlivy pronikající do Černic z blízkého města, zejména populační růst a stavební rozvoj. Nejmarkantněji se ukazuje politická převaha sociální demokracie, která se jak v Černicích, tak v Plzni udržela po celé období první republiky. Dalším aspektem je pozvolné pronikání žen do obecní samosprávy: v Plzni byly v roce 1919 do městského zastupitelstva zvoleny tři ženy, v Černicích se tak poprvé stalo později, v roce 1931.

Posuzovaná bakalářská práce Sonji Liškové splňuje požadavky kladené na tento stupeň kvalifikační práce, ba (s ohledem na výše řečené) je v mnohém převyšuje. Autorka prokázala kvalitní práci s archivními prameny a s jejich interpretací, také celkovou orientaci v tématu při maximálním využití obecnější nebo regionální literatury.

Z těchto důvodů práci plně **doporučuji** k obhajobě.

Návrh hodnocení: výborně

V Plzni, dne 18. ledna 2017

PhDr. Jitka Janečková